

and another idea was in fact to concentrate all Soviet nuclear capability within one country - namely, Russia. Violation of "guarantees" Budapest Memorandum and the lack of capacity to curb Russian aggression nuclear-free Ukraine are analyzed. The paper presents the opinion of the first US Ambassador to Ukraine Robert Popadyuk inefficiency and lack of thought on key provisions of the Budapest Memorandum. It has been suggested that the refusal of Ukraine of nuclear weapons and the signing of non-use and non-proliferation, our country really has not been any concrete and practical guarantees of territorial integrity and security guarantees from the state, which had to ensure the security of Ukraine. Which resulted in the annexation of the Crimea and the armed aggression of Russia against Ukraine. Showing detrimental aggression of Russia against Ukraine for the fate of the NPT and the prospects for nuclear disarmament. Attention is focused on the need for military and political assistance to Ukraine from the United States.

Keywords: USA, Ukraine, the Russian-Ukrainian war, denuclearization, NPT, international security.

УДК 327(474.5) + 327(477)

Ігор Тодоров,
доктор історичних наук, професор,
Ужгородський національний університет

ВІДРОДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ МІЖМОР'Я В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН

Анотація. *В статті є розглянуте відродження геополітичної концепції Міжмор'я в сучасних умовах російської агресії в Україні і ролі Сполучених Штатів Америки в цьому процесі. На тлі російської агресії в Європі спостерігається стрімке зближення позицій Румунії, Польщі, України і країн Балтії в питаннях інтеграції і взаємної відповіді на нові виклики з боку спільного ймовірного супротивника. Більшість можливих членів цього гіпотетичного об'єднання належать до балто-слов'янського світу. Міжмор'я могло би стати своєрідним центром відродження традиційної Європи. Сенс «Міжмор'я» – в якості неформального антиросійського союзу який виступав провідником західної протидії Росії. Бачення спільного ворога зближує позиції країн Балтії, Польщі, України та Румунії. Розбудова геополітичного проекту «Міжмор'я» має низку позитивів для України і вигідно США. Серед позитивних сторін для України є підвищення обороноздатності країни; зменшення загрози зі сторони східного сусіда; подальше відкриття ринків країн ЄС; впровадження «європейських стандартів» в нашій країні; зміцнення позицій України на світовому рівні; розширення фінансування внутрішніх інновацій та залучення інновацій зі сторони країн-партнерів та збільшення інвестицій із США. Водночас не варто забувати про можливі негативні наслідки: існує можливість погіршити відносини з країнами т.з. «старої Європи»; зростання внутрішніх протиріч в самій Україні; збільшення відтоку талановитої молоді до країн-партнерів.*

Ключові слова: Міжмор'я, США, російська агресія, геополітика, НАТО, ЄС.

Процеси європейської та євроатлантичної інтеграції потребують від України розвивати всебічне співробітництво з країнами-сусідами, які відносно недавно приєдналися до ЄС та НАТО. Актуальність такого співробітництва значно посилилася в умовах російської військової агресії. В світі на наших очах постала нова геополітична ситуація передусім пов'язана з доволі вдалим спробами руйнації сталої системи міжнародних відносин і міжнародного права. Питання студіювання сучасного стану міжнародних відносин зв'язку з сучасною російською агресією мають неабияке наукове і практичне значення. Наукові розвідки в цій царині поки є доволі нечисельними. Зокрема, можна відилити праці

Ю. Афанасьєва [1], О. Задорожнього [4], І. Ільчук [5], А. Киридон [6], Г. Корольова [7], І. Лоссовського [8], О. Палія [12], І. Печка [13], Ю. Радковця [15], К. Скоркіна [17], Ю. Темірова [18], С. Трояна [6], І. Туряниці [19], П. Хоменського [20].

Метою статті є розгляд відродження геополітичної концепції Міжмор'я в контексті українсько-американських відносин. Досягнення цієї мети відбувалося шляхом вирішення наступних завдань: з'ясування сутності проекту Міжмор'я; дослідження причин відновлення геополітичної концепції Міжмор'я на сучасному етапі; визначення позиції США щодо Міжмор'я.

Реалізація визначених мети та завдань здійснювалася на основі використання міжнародно-правових актів та матеріалів вітчизняних та зарубіжних медій.

На тлі російської агресії в Європі спостерігається стрімке зближення позицій Румунії, Польщі, України і країн Балтії в питаннях інтеграції і взаємної відповіді на нові виклики з боку спільного ймовірного супротивника. Всі ці постсоціалістичні країни як і раніше «закохані» в ЄС і НАТО, але ця закоханість стає більш прагматичною. В Центральноєвропейських країнах, з одного боку популярна думка, що на даний момент ні НАТО, ні Європейський Союз не відповідають повною мірою їхнім очікуванням, а з іншого – питання перегляду членства в цих організаціях в жодному випадку не стоїть. Багатьом громадянам цих країн, а особливо – правих поглядів, не подобається Європейський Союз, але відсутня жодна стратегічна альтернативи. Те, що країни Центрально-Східної Європи стали членами ЄС та НАТО, зовсім не означає, що це сталося виключно задля отримання ними негайних стратегічних чи економічних бонусів. Разом з членством у Європейському Союзі та Північноатлантичному альянсі вони отримала підтвердження того, що вони є західними і демократичними країнами.

Європейська та євроатлантична інтеграція України є основою для побудови між Україною та іншими країнами Центрально-Східної Європи дійсно добросусідських та партнерських взаємин. У такий спосіб вимальовується перспектива надання характеру реального стратегічного партнерства відносинам в контексті відновлення геополітичної концепції Міжмор'я. Ще 1960-х роках політик і публіцист Є. Гедройц і політолог Ю. Мерошевський адаптували концепцію «Міжмор'я» до геополітичної реальності післявоєнного світу у своїй доктрині ULB, викладеної на сторінках емігрантського польського журналу «Культура» у 1974 році. У їхній концепції центральне значення відводилось незалежним де-юре Україні, Литві і Білорусі (звідси назва ULB: Україна – Литва – Білорусь), як суміжним утворенням під контролем зовнішніх сил, а Польщі відводилась роль регіонального лідера.

Певна спроба об'єднатися припадає на кінець 1980-х – початок 1990-х років. За ініціативою литовського Саюдісу, українського Руху, польської Солідарності, Народних Фронтів Білорусі, Латвії і Естонії почалися консультації з метою відродження ідеї Міжмор'я на базі так званого Енергетичного колектора і Економічної співдружності. Цей об'єднавчий рух співпав з процесом розпаду СРСР. Після створення СНД держави Балтії і Польща, зацікавились євроатлантичною та європейською інтеграцією. Білорусь побажала інтегруватися в російські геополітичні проекти. Олігархічне лобі в Україні призвело країну у багатовекторну невизначеність та «позаблокованість». Цим і завершилася ідея Міжмор'я в ХХ столітті.

Один з ініціаторів відродження центрально-європейської конфедерації був і загиблий президент Польщі Л. Качинський. Саме він пропонував провести

конференцію про «Міжмор'я», користаючись новими можливостями – змінами в Україні, пов'язаними з першим Майданом. Однак планам не вдалося реалізуватися – 10 квітня 2010 року Л. Качинський разом із представницькою делегацією Польщі раптово загинув в авіакатастрофі під Смоленськом, яку дуже імовірно організували російські спецслужби. Сьогодні, через півтора року після анексії Криму і вибуху війни в Україні часто цитують слова, сказані президентом Польщі під час російсько-грузинської війни в 2008 році. «Ми добре знаємо, що сьогодні Грузія, завтра Україна, післязавтра Прибалтика, а пізніше можливо прийде час і на мою країну, на Польщу» [3].

Щодо проекту «Міжмор'я» то наміри Польщі можуть розглядатися як більш ніж серйозні. Це не одноразова забаганка новообраної польської влади для власного електорату, це життєва необхідність Центральної і Східної Європи відвоювати своє місце під сонцем перед Західною у Євросоюзі та геополітиці загалом. Візит А. Дуди до Бухареста в листопаді 2015 р. фактично розпочав процес формування коаліції держава від Балтії до Чорного моря – переговори в румунській столиці були присвячені розширенню співпраці між країнами Центральної Європи.

Концепція «Міжмор'я» (яку в Україні традиційно розглядали у звуженому варіанті Балто-Чорноморської дуги) у більш широкому трактуванні – як спільного простору або й альянсу між Балтійським, Чорним та Адріатичним морями. У геополітичному, історичному та гео економічному плані він може бути означений як «Центральна Європа» у широкому розумінні цього слова – група країн між державами ЄС-15 (які входили до ЄС уже 1995 року і часто неформально позначаються як «стара Європа») та двома євразійськими державами – Росією і Туреччиною. В окреслених межах розташовані 20 країн (враховуючи Косово), які до кінця 80-х років ХХ століття пережили соціалістичний експеримент різної глибини й інтенсивності, а після того розпочали більш або менш успішну трансформацію своїх економік та суспільно-політичних систем до ринкових та демократичних. 11 із них уже стали членами ЄС, а 12 – НАТО. Ще 8 так чи інакше євроінтегруються, і принаймні половина із них прагне до НАТО. А ще одна, Білорусь, продовжує залишатися в сфері впливу Росії, час від часу вдаючись до підкресленої демонстрації своєї незалежності. Безпековий і геополітичний виклик для регіону формує реваншистська політика Росії, яка свого часу так чи інакше претендувала на зверхність фактично над усіма країнами Міжмор'я [10].

29 вересня 2015 р. в Нью-Йорку відбулася зустріч державних лідерів Польщі, Болгарії, Словаччини, Хорватії, Румунії, Словенії, Австрії, Чехії, Естонії, Литви, Латвії та Угорщини. Це т.з. група «Адріатика-Балтика-Чорне море» (ABC польською – *Adriatyk-Bałtyk-Morze Czarne*). Проте, цей проект «Міжмор'я» започаткован без України. Втім, це легко пояснити, бо всі зазначені держави – виключно країни-члени ЄС.

Можливо, ідея Міжмор'я виглядає ідеалістичною, однак саме ідеї змінюють світ на краще. Однак для Росії жахливим «нічним страхіттям» є перспектива воєнно-політичного союзу країн Балтії, Польщі, Румунії та України. Прилучення до польсько-українського союзу скандинавських країн, країн Балтії, Білорусі, країн Центральної та Південно-Східної Європи і буде дійсним «Міжмор'ям», що здатне виправдати надії його творців. Важливим напрямком стає діалог з питань розробки майбутньої інституційної моделі регіональної безпеки та співробітництва в Балто-Чорноморському регіоні з урахуванням існуючих можливостей діючих регіональних ініціатив та організацій. Румунія та Польща розглядають присутність

в Балто-Чорноморському регіоні США та НАТО як чинник приборкання російської агресії. Президент Польщі А. Дуда вимагає включення країн-сусідів – Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії до переговорного процесу щодо українського врегулювання. Втім, варто усвідомлювати, що Польща засадничо не здатна виконувати роль «повноцінного південно-європейського центру сили». З різних причин: геополітичних, ментальних, культурних тощо. Саме в цьому контексті дуже важливий польсько-румунсько-український альянс. Проте, до 2014 року було важко уявити стратегічний союз Польщі та Румунії, а тим більше – їхній союз з українського питання. Втім, вже два роки це є геополітичною реальністю. Решта країн Вишеградської групи (Словаччина, Чехія, Угорщина) не поділяли стурбованість і погляди Польщі. Не випадково, що Польща і Румунія стали головними прихильниками збільшення військової присутності США та НАТО і створення системи оборони на європейській периферії. Уряд Румунії ініціював переговори з партнерами НАТО щодо створення «Союзницької флотилії на Чорному морі». Побудова відповідної структури військово-морських сил обумовлене посиленням позицій Росії у Чорноморському регіоні, зокрема, після анексії Криму. В лютому 2016 р. в Європу прибув вантаж з 412 контейнерів, загальною вагою понад 5000 тонн, який складався виключно боєприпасів. Вантаж був перекинутий в країни Центрально-Східної Європи [11].

НАТО має створити у Європі міжнародний штаб, розмістивши його частини у країнах Балтії, Польщі та Румунії. Для узгодження деталей ініціативи відбулася зустріч керівників армій цих держав з головнокомандувачем сил НАТО в Європі Ф. Брідлавом. Очікується, що в цих штабах працюватиме по 80-120 людей [2].

Залишаючи збоку економічні, політичні та військові аспекти, варто поглянути на певні культурно-антропологічні особливості запропонованого об'єднання. Перш за все, впадає в очі, що більшість можливих членів цього гіпотетичного об'єднання належать до балто-слов'янського світу, а мадяри та румуни традиційно пов'язані зі слов'янством. З іншого боку, південні слов'яни мають доволі сильну ілірійську компоненту, який їх зближає з албанцями – прямими потомками античних ілірів. І знову ж таки, більшість можливих держав-членів повністю або частково у різний період своєї історії належали до Речі Посполитої або Австро-Угорщини. Також важливим є те, що всі ці країни є посткомуністичними, а більшість із них зазнала російської окупації. У країнах, які би могли об'єднатися у Міжмор'я, прив'язаність населення до традиційних християнських та національних цінностей доволі сильна. Принаймні, набагато сильніша, ніж у «старій» Європі. Тому можна очікувати, що у випадку формування цього об'єднання, Міжмор'я могло би стати своєрідним центром відродження традиційної Європи. Таке ймовірне відродження традиційної Європи могло би спровокувати і відродження релігійності, а так стати джерелом онови європейського християнства. Гіпотетично конфедерація Міжмор'я могла б бути найбільш християнським, автентичним регіоном Європи [16].

Українська криза і війна певною загострила суперечки між Європейським Союзом і США. Росія задіяла щодо ЄС свою найсильнішу зброю – підкуп і глибоко укорінену агентуру, причому на рівні найвищого євросоюзівського істеблішменту. Україні потрібна потужна економічна й політична підтримка Заходу. Вона є – разом із санкціями проти Російської Федерації. Їх варто посилювати. Саме сенс «Міжмор'я» – в якості неформального антиросійського союзу який виступав провідником західної протидії Росії. Бачення спільного ворога зближує позиції країн Балтії, Польщі, України та Румунії. Сподіваючись розмістити американські

військові бази на своїй території, Варшава та Бухарест захищають себе від вторгнення. Румунія та Польща беруть на себе відповідальність за зміцнення демократії на пострадянському просторі з тим, щоб гармонійно влитися в Європу і зайняти там свою, але потрібну новій Європі нішу.

Теоретично центральним гравцем Балто-Чорноморської співдружності могла би бути Україна, що спричинено її вигідним географічним розташуванням, природними ресурсами, пасіонарним населенням, економічним, технологічним, науковим та військовим потенціалом. Окрім того, вона залишається великою доларовою зоною. США зацікавлені в тому, щоб Україна зберегла цілісність та незалежність. Союзниками України, як і потенційними жертвами російського тиску є наші найближчі сусіди Польща, Румунія і Молдова, а також Грузія, Литва, Латвія та Естонія. Від російської експансії прагнуть себе захистити також Азербайджан та Туреччина.

Теоретично НАТО покликане прийти на допомогу Польщі, Румунії чи країнам Балтії у випадку неочікуваної та незбагненої загрози, якою може стати Росія, якщо побачить для себе користь у слабкості НАТО в створенні нової реальності. Щоб НАТО мало хоч якусь можливість ефективно працювати, воно повинно не лише прийти до одностайної згоди, а й мобілізувати та ввести в дію багатонаціональну силу, поки ще Польща, Румунія, та країни Балтії стоять на своїх позиціях.

На думку британського експерта Е. Лукаса Міжмор'є на практиці це нездійснено, і контрпродуктивно. Країни Міжмор'я занадто розділені, щоб сформувати єдиний фронт. Угорщина знаходиться в руках впертого Віктора Орбана, який без розуму від ідеї сильного лідерства (особливо його власного) і користується все більш теплими стосунками з Володимиром Путіним. Чеські та словацькі влади (і особливо президент Чехії Мілош Земан) не люблять протидії Росії. Болгарія незмінно ненадійна [9]. Не спричаючись стосовно Угорщини чи Болгарії, на наш погляд, Міжмор'є може бути зреалізовано за більш вузького формату (Польща-Румунія-Україна-країни Балтії) передусім як об'єднання спрямоване проти російської агресії і як каталізатор зусиль інших країн ЄС та НАТО в протидії російській агресії.

Геополітичний прогноз Starfor вказує, що Російська Федерація здатна проіснувати в своєму нинішньому вигляді ще десять років. Переважна залежність від експорту вуглеводнів і непередбачуваність цін на нафту не дозволяють Москві підтримувати державні інститути на всій великій території Російської Федерації. Очікується помітне ослаблення влади Москви, що має призвести до формального і неформального роздроблення Росії [3].

Існує думка, що Москва намагається здійснити реванш у формі євразійського блоку «ЄС-РФ-Китай», який має поєднати в цілісний комплекс європейські технології, російські ресурси і китайське виробництво. Реальною протидією блоку ЄС-РФ-Китай є формування Балто-Чорноморської дуги – Співдружності Міжмор'я. Нове геополітичне утворення унеможливить формування євразійського блоку. Зі свого боку, США життєво зацікавлені у творенні дієздатного союзу як обов'язкової умови виживання США. Отже, для творення Міжмор'я потрібна спільна дія східноєвропейських країн та США [10].

США, не входячи формально до переговорного формату в Мінську, відіграють дуже важливу роль і по роботі контактної групи і по роботі на рівні керівництва країн. Регулярно відбуваються розмови Президента України з Віце-

президентом США Джо Байденом, під час яких йдеться про невиконання Мінських домовленостей Росією, а також про підтримку Сполученими Штатами реформ в Україні. На думку посла України в США В.Чалого, нинішній діалог України і США є безпрецедентним діалогом на найвищому рівні. Наша позиція завжди полягала у залученні США до переговорів щодо російської агресії. Американці готові до цього, але щоб це відбулося має бути готовність усіх сторін, а з боку Росії її немає. Тому зараз Україна пропонує по Криму так званий формат «Женева плюс» із залученням американської сторони. Україна добре поінформована з боку американської сторони про зміст цих двосторонніх переговорів США з Росією. Наша позиція консолідована з США. Є три основні моменти, які відмічають щодо України: по-перше, важливість нашої держави з точки зору світової безпеки. У американців є розуміння того, що ми захищаємо не тільки свій суверенітет, а й робимо серйозний внесок в європейську безпеку. Оскільки США як глобальний гравець зацікавлені в збереженні стабільності міжнародних інституцій і збереженні миру. По-друге, нині є надзвичайна увага до допомоги Україні. Є робота багатьох волонтерів, які збирають допомогу українцям, залучені до цього і конгресмени, які допомагають з направленням контейнерів медичних препаратів, обладнання до України. По-третє, є велика увага до ходу наших реформ, їх інтенсивності. Американці дуже зацікавлені, щоб Україна на пострадянському просторі продемонструвала успіх і в цьому нас підтримують [14].

Отже, розбудова геополітичного проекту «Міжмор'я» має низку позитивів для України і вигідно США. Серед позитивних сторін для України є підвищення обороноздатності країни; зменшення загрози зі сторони східного сусіда; подальше відкриття ринків країн, які є досить еластичними до ціни товарів (а конкурентною перевагою України на даному етапі є саме ціна); впровадження «європейських стандартів» в нашій країні; можливість реалізації амбіцій лідерства; зміцнення позицій України на світовому рівні; розширення фінансування внутрішніх інновацій та залучення інновацій зі сторони країн-партнерів та збільшення інвестицій із США. Водночас не варто забувати про можливі негативні наслідки: існує можливість погіршити відносини з країнами т.з. «старої Європи»; зростання внутрішніх протиріч в самій Україні; збільшення відтоку талановитої молоді до країн-партнерів.

Література

1. Афанасьев Ю. І. Діяльність Конфедерації незалежної Польщі по відношенню до України як потенційного учасника Балто-Чорноморського альянсу держав (1980–2000 рр.) // Вісник Черкаського національного університету. Серія «Історичні науки». – 2014. – С. 54-60.
2. Головним партнером Польщі, замість України, може стати Румунія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zik.ua/news/2016/01/18/golovnym_partnerom_polshchi_zamist_ukrainy_mozhe_staty_rumuniya_663565
3. Грандиозный геополитический прогноз на 2015–2025 годы. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newsonline24.com.ua/grandioznyj-geopoliticheskij-prognoz-ot-starfor-na-2015-2025-gody>.
4. Задорожній О. АТО проти терористів, а не проти мирного населення. – Ера медіа. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eramedia.com.ua/article/201225/>;
5. Ільчук І. В. Україно-польське міждержавне співробітництво в євроатлантичному контексті (1991–2014). – Тернопіль, 2015.
6. Киридон А., Троян С. Грузія 2008 – Україна 2014: запаралелення російських стратегем // Зовнішні справи. – 2015. – № 3.

7. Корольов Г. О. Європейський федераліст, імперіаліст і політичний реаліст: польські історики про Ю. Пілсудського та його східну політику // Український історичний журнал. – 2015. – № 4. – С. 148-160.
8. Лоссовський І. Є. Зовнішньополітична стратегія Путіна як нова докторина обмеженого суверенітету. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertnadumka/view/article/>.
9. Лукас Е. Уявне Міжмор'я. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/151822>.
10. Міжмор'я: між ідеєю та реальністю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics/152581>.
11. НАТО не дримає: США відправили в Європу велику кількість боєприпасів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://patrioty.org.ua/society/nato-ne-drimaie-ssha-vidpravlyu-v-ievropu-velyku-kilkist-boieprypasiv-foto-109424.html>.
12. Палій О. Весь світ у шоку від брехні Путіна, а Янукович закінчить, як Іуда. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://glavred.info/politika/291842.html>.
13. Печко І. Новий формат взаємовідносин між Росією та США: наслідки для України // Геополітика України: історія і сучасність. Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 3. – С. 115-128.
14. Посол України в США Валерій Чалий: Питання України почало звучати в дебатах демократів і республіканців. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://glavcom.ua/articles/38564.html> ; Постіндустріальна цивілізація Міжмор'я, США і Вільна Українська Держава: запрошуємо до стартапу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ar25.org/article/postindustrialna-cyvilizaciya-mizhmorya-ssha-i-vilna-ukrayinska-derzhava-zaprosuyemo-do>.
15. Радковець Ю. «Гібридна політика» сучасної Росії як стратегія реалізації її національної геополітики // Бінтел. Журнал геополітичної аналітики. – 2015. – Спеціальний випуск. – С. 4-11.
16. Рудюк С. Думки після прочитання «Геополітичної подорожі» Джорджа Фрідмана (засновника та керівника приватної розвідувально-аналітичної агенції «Stratfor»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bintel.com.ua/uk/article/mysli-posle-prochtenija-fridmana/>.
17. Скоркін К. Міт Новоросії: край реакційних утопій // Часопис «Критика». – Рік XVIII. – Число 9-10 (203-204).
18. Теміров Ю. Зрозуміти Донбас – зберегти Україну або пастки позаісторичного мислення // Безпекової огляд ЦДАКР «Виклики і Ризики». – 2014. – № 10.
19. Турияница І. А. Україна і Литва в системі координат Балто-Чорноморського співробітництва // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Історія». – Вип. 27. – 2011 – С. 207-215.
20. Хоменський П. Україна є лінією фронту боротьби за свободу в Європі // Зовнішні справи. – 2015. – № 10.

Ihor Todorov, Doctor of History, Professor, Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine.

REINVENTING 'INTERMARIUM' CONCEPT IN THE CONTEXT OF UKRAINE-US RELATIONS

Abstract. *The paper considers reinvention of geopolitical concept 'Intermarium' under modern conditions of the Russian aggression against Ukraine and the role of the United States in the process. Against the background of Russian aggression there is rapid convergence of Romania, Poland, Ukraine and the Baltic States in matters of integration and mutual response to the new challenges of the part of the common potential enemy. European and Euro-Atlantic integration of Ukraine is the basis for building really good-neighborly and partnership relations among Ukraine and other countries of Central and Eastern Europe. It is necessary to consider certain cultural and anthropological features of the proposed merger. Majority of potential members of this association belong to the hypothetical Balto-Slavic world. In the countries that would be able to join Intermarium, the population's attachment to traditional Christian and national values is rather strong. Intermarium could become a kind of the center to revive traditional Europe. The meaning of "Intermarium" is an informal anti-Russian union that would lead the western counter-action against Russia. The vision of a common enemy brings closer the positions of the Baltic States, Poland, Ukraine and Romania. Hoping to place the US military bases on its territory, Warsaw and Bucharest protect themselves from invasion. Developing a geopolitical project "Intermarium" has a number of benefits for Ukraine and the US. Among the aspects positive for Ukraine there are: to increase the country's defense capacity; reducing the threat on the part of the eastern*

neighbor; further opening of the EU markets; introducing "European standards" in the country; strengthening Ukraine's position on the world level; expanding internal funding of innovation and attracting innovation on the part of the partner countries and investments from the US.

Keywords: *Intermarium, the US, Russian aggression, geopolitics, NATO and the EU.*

УДК 327.56(73)+327.8

Анатолій Худолій,
доктор політичних наук, професор,
Національний університет «Острозька академія»

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ В СВІТЛІ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ

Анотація. *В статті розглянуто американо-українські відносини, починаючи з 1991 до 2016 року. Увагу зосереджено, головним чином, на двосторонніх відносинах упродовж 2013-2016 років. Проаналізовано основні тенденції розвитку американо-українських відносин в контексті євро інтеграційних прагнень України та воєнного конфлікту з Російською Федерацією. В полі зору дослідника – політичні та економічні аспекти співробітництва та міжнародна підтримка України Сполученими Штатами упродовж зазначеного періоду. Виокремлено пріоритети Вашингтону у відносинах з Україною з огляду на власні прагматичні цілі та з урахуванням національних інтересів. Здійснено аналіз двосторонніх відносин в світлі російсько-української війни, захоплення Криму. Описано чинники, що обмежують стратегічне партнерство та послаблюють Україну як державу. Розглянуто конкретні кроки, здійснені США задля підтримки України у російсько-українській війні. За підтримки Вашингтону відбувається реформування підрозділів ЗС України. Американські військові готують українські підрозділи Сил Спеціальних операцій в межах багатонаціональної групи. Військове співробітництво розпочато з ініціативи українського уряду, що свідчить про готовність Сполучених Штатів допомогти Україні створити професійні війська, які б відповідали стандартам НАТО. Надаючи фінансову та військову допомогу, Вашингтон наполягає на послідовній боротьбі з корупцією в Україні.*

Ключові слова: *США, Україна, американо-українські відносини, російська агресія, стратегічне партнерство.*

Феномен американізму був і залишається предметом пильної уваги суспільствознавців і це закономірно, з огляду на роль Сполучених Штатів у процесах цивілізаційного розвитку. Презентанти численних шкіл і напрямків вивчення цього неординарного явища, попри різні підходи до його тлумачення, зрештою, розв'язують, передусім, дилему: перспективи збереження Америкою свого домінуючого становища чи ймовірну втрату цього статусу. На разі залишаються малодослідженими важливі аспекти американської проблематики, зокрема, такої, як вплив Сполучених Штатів на внутрішню та зовнішню політику України.

Американська зовнішньополітична проблематика розробляється в Україні досить плідно: створено низку праць, що стали вагомим внеском у розуміння внутрішніх витоків ідеології і політики США на світовій арені. Цікавими науковими доробками успішно презентується українська школа американістики, фундатором якої є видатний вчений, професор Г. М. Цветков, а також продовжувачі його справи С. Й. Аппатов, Є. Є. Камінський [5; 6],